

POWIATOWY PROGRAM POMOCY OSOBOM NIEPEŁNOSPRAWNYM

Obszar działania: osoby starsze i niepełnosprawne.

Cel strategiczny: wyrównywanie szans osób starszych i niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu.

1. Podstawa prawna

1. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym /Dz.U z 2015 r. poz. 1445/
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych /tekst jednolity Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm./

2. Wprowadzenie

Osoby z niepełnosprawnością często natrafiają na bariery utrudniające codzienne funkcjonowanie. Najczęściej spotykanymi barierami są bariery architektoniczne m.in.: zbyt wąskie drzwi oraz wejścia i korytarze, zbyt małe powierzchnie pomieszczeń sanitarno-higienicznych, różnice poziomów - czyli schody i stopnie, niedostosowane windy lub ich brak oraz niedostateczna informacja dźwiękowa i wizualna. Kolejnymi barierami są bariery społeczne. Nadal występuje stereotypowe myślenie na temat osób niepełnosprawnych. Można spotkać się z postrzeganiem osób niepełnosprawnych, jako mniej produktywnych, niezaradnych życiowo czy też niezdolnych do pracy. Osoby niepełnosprawne czasem po prostu potrzebują pomocy, podobnie jak człowiek w pełni sprawny. Kolejną barierą jest bariera związana z brakiem środków materialnych. Dla osób niepełnosprawnych często jedynym źródłem utrzymania są świadczenia rentowe lub środki materialne uzyskiwane z pomocy społecznej. Zdarza się, że te środki nie wystarczają na to, aby godnie żyć. Wskazane jest zatrudnianie osób niepełnosprawnych, co może zaktywizować je zarówno zawodowo, jak i społecznie. Podjęcie pracy przez osoby niepełnosprawne mobilizuje do pokonywania barier, napotykanych w codziennym życiu.

Osoby niepełnosprawne i osoby starsze, niejednokrotnie spotykają się z dyskryminacją związaną z niepełnosprawnością lub z wiekiem. Starzenie się społeczeństwa jest wieloaspektowym procesem obejmującym zmiany zarówno fizyczne psychiczne jak i społeczne. Obniżona sprawność fizyczna, choroby czy wzrastające poczucie osamotnienia to tylko niektóre problemy osób starszych. Najczęściej proces starzenia jest równoznaczny z pogorszeniem się sytuacji życiowej jednostki. W miarę starzenia maleją szanse na samodzielne zaspokojenie swoich potrzeb, a obniżająca się sprawność psychofizyczna często prowadzi do niepełnosprawności. Niepełnosprawność u osób starszych jest nie tylko wynikiem chorób, które o u tych osób częściej występują, ale również naturalną konsekwencją utraty zdolności do wykonywania niektórych czynności. W literaturze tematu oraz w życiu codziennym można zaobserwować duże powiązanie między niepełnosprawnością, a starzeniem się społeczeństwa.

Współcześnie postawy wobec osób niepełnosprawnych oraz starszych ulegają ciągłym przemianom. Czynnikiem, które determinują zmiany postaw społecznych wobec w/w są m.in. polityka socjalna państwa, normy społeczne, przekonania panujące w danym społeczeństwie, poziom kultury, a także warunki ekonomiczne, określające poziom życia jednostek.

Najczęstszymi postawami są: postawa pozytywna oraz postawa negatywna. Postawa pozytywna charakteryzuje się obiektywną oraz realną oceną osoby niepełnosprawnej lub starszej, pozytywnym nastawieniem wobec tej osoby, a także pozytywnym zachowaniem wobec niej. Postawa negatywna nacechowana jest brakiem przychylności oraz życzliwości wobec osób niepełnosprawnych i starszych. W postawie negatywnej można dostrzec uczucia litości oraz zbytnej troski zwłaszcza wobec osób niepełnosprawnych. W tego typu postawie można zauważyć także zwracanie szczególnej uwagi na niepełnosprawność danej osoby, izolowanie osoby niepełnosprawnej od innych, wyrażanie sprzeciwu oraz niechęci wobec podejmowania udziału osób niepełnosprawnych w kontaktach społecznych, a także pojawianie się poczucia braku swobody, lęku, zmieszania oraz zagubienia w obecności osób niepełnosprawnych. Postawa ta charakteryzuje się pojawieniem się u osoby sprawnej pewnego obciążenia psychicznego, które dana osoba przejawia w swoim zachowaniu wobec osoby niepełnosprawnej lub starszej.

3. Dokumenty określające podstawowe prawa osób niepełnosprawnych

- **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej** z dn. 2 kwietnia 1997 r. /Dz. U. z 1997 Nr 78, poz. 483, z późn. zm./. Konstytucja zapewnia prawo do niedyskryminacji, nakłada na władze publiczne obowiązek zapewnienia szczególnej opieki zdrowotnej osobom niepełnosprawnym (art. 68 ust. 3), a także obowiązek pomocy tym osobom w zabezpieczeniu egzystencji, przysposobieniu do pracy oraz komunikacji społecznej.

- **Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych.** Dokument ratyfikacyjny podpisany przez Prezydenta RP w dniu 6 września 2012 r. /Dz.U. z 2012 r. poz. 1169/. Konwencja jest pierwszym międzynarodowym aktem prawnym, który odnosi się kompleksowo do osób niepełnosprawnych. Celem Konwencji jest popieranie, ochrona i zapewnienie pełnego i równego korzystania z praw człowieka i podstawowych wolności przez wszystkie osoby niepełnosprawne oraz popieranie poszanowania ich przyrodzonej godności.

- **Równe traktowanie.** Ustawa z dn. 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów Unii Europejskiej w zakresie równego traktowania /Dz.U. z 2010 r. Nr 254, poz. 1700/. Ustawa weszła w życie 1 stycznia 2011 roku, określa obszary i sposoby przeciwdziałania naruszeniom zasady równego traktowania ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię, wyznanie, światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną oraz organy właściwe w tym zakresie. Wykonywanie zadań dotyczących realizacji zasady równego traktowania Ustawa powierza Rzecznikowi Praw Obywatelskich oraz Pełnomocnikowi rządu do Spraw Równego Traktowania. Zadania związane z przeciwdziałaniem dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność Pełnomocnik do Spraw Równego Traktowania wykonuje we współpracy z Pełnomocnikiem Rządu do Spraw Osób Niepełnosprawnych.

- **Karta praw Osób Niepełnosprawnych.** Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej z dnia 1 sierpnia 1997 r. /M. P. z 13.08.1997r. Nr 50 poz. 475/. Zgodnie uchwałą Sejm Rzeczypospolitej Polskiej uznaje, że osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi, mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji.

-**Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej** z dnia 7 grudnia 2012 r. w sprawie przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych /M.P. z 19.12.2012 r. poz. 991/.

-Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. /tekst jednolity Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721 z późn. zm./.

4. Uprawnienia osób niepełnosprawnych

Ulgi komunikacyjne w środkach publicznego transportu zbiorowego.

Zgodnie z Ustawą z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego /Dz.U. z 2002 Nr 179, poz.1495, z późn. zm./, do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego są:

- dzieci i młodzież niepełnosprawna;
- rodzice lub opiekunowie dzieci i młodzieży niepełnosprawnej;
- osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji;
- osoby niewidome, które nie są uznane za osoby niezdolne do samodzielnej egzystencji;
- przewodnik towarzyszący w podróży osobie niewidomej lub opiekun osoby niezdolnej do samodzielnej egzystencji.

Uprawnienia w ruchu drogowym.

Uprawnienia osób niepełnosprawnych w ruchu drogowym określa art. 8 ustawy Prawo o ruchu drogowym, zgodnie z którym osoba niepełnosprawna o obniżonej sprawności ruchowej, kierująca pojazdem samochodowym oznaczonym kartą parkingową może nie stosować się do niektórych znaków drogowych dotyczących zakazu ruchu lub postoju, w zakresie określonym odpowiednim rozporządzeniem. Przepis ust. 1 stosuje się także do kierującego pojazdem przewożącego osobę o obniżonej sprawności ruchowej oraz do pracowników placówek zajmujących się opieką, rehabilitacją lub edukacją osób niepełnosprawnych pozostających pod opieką tych placówek.

Uprawnienia dotyczące radia i telewizji.

Zagadnienia te reguluje Ustawa z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji /Dz.U. 2011 Nr 43, poz. 226, z późn. zm./ oraz Ustawa z dnia 21 kwietnia 2005 r. o opłatach abonamentowych /Dz.U. z 2005 Nr 85, poz. 728 z późn.zm./

Nowelizacja ustawy o radiofonii i telewizji z 25 marca 2011 wprowadziła zakaz dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność w audycjach i innych przekazach. Zgodnie z ww. ustawą z obowiązku opłaty abonamentu radiowo-telewizyjnego zwolnione są osoby niepełnosprawne:

- zaliczone do I grupy inwalidów;
- całkowitej niezdolności do pracy;
- o znacznym stopniu niepełnosprawności;
- trwałej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym;
- osoby, które ukończyły 75 lat;
- osoby, które otrzymują świadczenie pielęgnacyjne z właściwego organu realizującego zadania w zakresie świadczeń rodzinnych jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej lub rentę socjalną z ZUS lub innego organu emerytalno- rentowego;
- osoby niesłyszące, u których stwierdzono całkowitą głuchotę lub obustronne upośledzenie słuchu;
- osoby niewidome, których ostrość wzroku nie przekracza 15%.

5. Zadania Powiatu

Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt. 5 Ustawy o samorządzie powiatowym do zadań powiatu należy wspieranie osób niepełnosprawnych.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych w artykule 35 a wymienia zadania powiatu, do których należą:

- 1) opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie: rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania, przestrzegania praw osób niepełnosprawnych;
- 2) współpraca z instytucjami administracji rządowej i samorządowej w opracowywaniu i realizacji programów, o których mowa w pkt. 1;
- 3) udostępnianie na potrzeby Pełnomocnika i samorządu województwa oraz przekazywanie właściwemu wojewodzie uchwalonych przez radę powiatu programów, o których mowa w pkt. 1, oraz rocznej informacji z ich realizacji;
- 4) podejmowanie działań zmierzających do ograniczania skutków niepełnosprawności;
- 5) opracowywanie i przedstawianie planów zadań i informacji z prowadzonej działalności oraz ich udostępnianie na potrzeby samorządu województwa;
- 6) współpraca z organizacjami pozarządowymi i fundacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej tych osób;
- 6a) finansowanie z Funduszu wydatków na instrumenty lub usługi rynku pracy określone w ustawie o promocji, w odniesieniu do osób niepełnosprawnych zarejestrowanych jako poszukujące pracy niepozostające w zatrudnieniu;
- 7) dofinansowanie:
 - a) uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych;
 - b) sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych;
 - c) zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów; likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych;
 - d) rehabilitacji dzieci i młodzieży;
 - e) kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej;
 - f) pośrednictwo pracy i poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych, ich szkolenie oraz przekwalifikowanie;
 - g) przyznawanie środków na podjęcie przez osobę niepełnosprawną działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej;
 - h) dokonywanie zwrotu miesięcznych kosztów zatrudnienia pracowników pomagających pracownikowi niepełnosprawnemu w pracy w zakresie czynności ułatwiających komunikowanie się z otoczeniem, a także czynności niemożliwych lub trudnych do samodzielnego wykonania przez pracownika niepełnosprawnego na stanowisku pracy oraz zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy pracodawcy, który przez okres, co najmniej 36 miesięcy zatrudni osoby niepełnosprawne;
 - i) zlecanie zadań z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych fundacjom oraz organizacjom pozarządowym;
 - j) kierowanie osób niepełnosprawnych, które wymagają specjalistycznego programu szkolenia oraz rehabilitacji leczniczej i społecznej, do specjalistycznego ośrodka szkoleniowo-rehabilitacyjnego lub innej placówki szkoleniowej;
 - k) współpraca z organami rentowymi w zakresie wynikającym z odrębnych przepisów;

- l) doradztwo organizacyjno-prawne i ekonomiczne w zakresie działalności gospodarczej lub rolniczej podejmowanej przez osoby niepełnosprawne;
- m) współpraca z właściwym terenowo inspektorem pracy w zakresie oceny i kontroli miejsc pracy osób niepełnosprawnych.

Zadania Powiatu w zakresie wspierania osób niepełnosprawnych, finansowane ze środków PFRON są realizowane przez PCPR oraz PUP.

6. Założenia Programu

Osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi oraz osoby starsze mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz nie mogą podlegać dyskryminacji.

7. Adresaci Programu

Adresatami programu są:

- niepełnosprawni mieszkańcy Powiatu Pszczyńskiego;
- rodziny i otoczenie osób niepełnosprawnych i starszych;
- osoby starsze;
- osoby zagrożone problemem niepełnosprawności.

8. Cel strategiczny i kierunki działań

Cel strategiczny: wyrównywanie szans osób starszych i niepełnosprawnych oraz przeciwdziałanie ich wykluczeniu społecznemu.

Kierunki działań:

1. Zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.
2. Zwiększenie możliwości wykonywania pracy zawodowej przez osoby niepełnosprawne.
3. Zwiększenie dostępności do rehabilitacji, pomocy terapeutycznej.
4. Przystosowanie środowiska lokalnego do potrzeb osób niepełnosprawnych.
5. Wsparcie osób starszych, poprawa ich zdrowia, bezpieczeństwa oraz zwiększenie ich udziału w życiu społecznym.

9. Działania

Kierunek działania: Zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym		
Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
Zbieranie informacji na temat liczby osób niepełnosprawnych w powiecie	PCPR PPP	Zadanie ciągłe
Rozwój systemu informującego o ulgach i przywilejach, możliwościach dofinansowań i dostępności do usług medycznych i rehabilitacyjnych	PCPR, OPS, PPP,	Zadanie ciągłe
Zbudowanie systemu promocji działań osób niepełnosprawnych	Starostwo Powiatowe, PCPR	Zadanie ciągłe
Rozwijanie współpracy na rzecz osób niepełnosprawnych	PCPR, PUP, OPS Starostwo Powiatowe, organizacje pozarządowe	Zadanie ciągłe
Poradnictwo prawne i psychologiczne dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin	PCPR	Zadanie ciągłe
Wspieranie organizacji pozarządowych działających na rzecz osób niepełnosprawnych, współpraca	Starostwo Powiatowe, PCPR	Zadanie ciągłe
Propagowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych, organizowanie imprez integracyjnych	Starostwo Powiatowe, POSiR, PCPR, szkoły, organizacje pozarządowe	Zadanie ciągłe
Dofinansowanie kosztów imprez kulturalnych sportowych i turystycznych organizowanych na rzecz osób niepełnosprawnych	Starostwo Powiatowe, PCPR	Zadanie ciągłe

Kierunek działania: Zwiększenie możliwości wykonywania pracy zawodowej przez osoby niepełnosprawne		
Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
Podnoszenie kwalifikacji zawodowych i dostosowanie kompetencji do wymagań rynku pracy, przygotowanie do samozatrudnienia osób niepełnosprawnych, udzielanie dofinansowania do działalności gospodarczej oraz sfinansowanie kosztów związanych z doposażeniem stanowiska pracy	PUP	Zadanie ciągłe
Prowadzenie ewidencji osób niepełnosprawnych pozostających bez zatrudnienia	PUP	Zadanie ciągłe
Umożliwienie dorosłym niepełnosprawnym zdobycie wykształcenia i przekwalifikowania się, podniesienia kwalifikacji umożliwiających podjęcie pracy poprzez udział w projektach unijnych	PCPR PUP	Zadanie ciągłe
Opracowanie indywidualnego planu działania wytyczającego kierunek wsparcia osobom bezrobotnym i przywrócenia na rynek pracy	PUP	Zadanie ciągłe
Doradztwo w zakresie samozatrudnienia oraz nauka umiejętności poszukiwania pracy	PUP	Zadanie ciągłe
Dofinansowanie kosztów przystosowania stanowisk pracy dla potrzeb osób niepełnosprawnych	PUP Starostwo Powiatowe	Zadanie ciągłe

Kierunek działania: Zwiększenie dostępności do rehabilitacji, pomocy terapeutycznej		
Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
Rozwijanie oferty rehabilitacyjnej na terenie powiatu	Służba zdrowia, Placówki zajmujące się osobami niepełnosprawnymi	Zadanie ciągłe
Udzielanie dofinansowania do zakupu sprzętu rehabilitacyjnego, przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych	PCPR	Zadanie ciągłe
Opracowanie bazy danych o ośrodkach wczasowych, rehabilitacyjnych, sanatoriach przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych	PCPR	Zadanie ciągłe
Promowanie rehabilitacji poprzez uczestnictwo w turnusach rehabilitacyjnych	PCPR	Zadanie ciągłe
Rozwijanie doradztwa i pomocy psychologicznej dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin	PCPR, PPP, placówki zajmujące się osobami niepełnosprawnymi	Zadanie ciągłe
Wspieranie i dofinansowanie kosztów działalności Warsztatów Terapii Zajęciowej	Starostwo Powiatowe, PCPR	Zadanie ciągłe
Wspieranie rozwoju ośrodków wsparcia, Domów Pomocy Społecznej, Środowiskowych Domów Samopomocy	Starostwo Powiatowe, PCPR	Zadanie ciągłe

Kierunek działania: Przystosowanie środowiska lokalnego do potrzeb osób niepełnosprawnych		
Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
Informowanie osób niepełnosprawnych, ich rodzin oraz organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych o możliwości korzystania ze środków PFRON w celu likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się.	PCPR, OPS, Organizacje pozarządowe,	Zadanie ciągłe
Likwidacja barier architektonicznych	PCPR, Instytucje gminne i powiatowe	Zadanie ciągłe
Tworzenie i realizacja projektów pozwalających na aktywizację, integrację społeczności lokalnej oraz osób niepełnosprawnych	PCPR, OPS	Zadanie ciągłe

Kierunek działania: Wsparcie osób starszych, poprawa ich zdrowia, bezpieczeństwa oraz zwiększenie ich udziału w życiu społecznym.		
Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
Wspieranie działań promujących pozytywny wizerunek seniora i poprawa społecznego obrazu starości	PCPR OPS Starostwo Powiatowe	Działanie ciągłe
Podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób starszych	PCPR OPS Starostwo Powiatowe	Działanie ciągłe
Przeciwdziałanie nadużyciom wobec osób starszych	Starostwo Powiatowe OPS Starostwo Powiatowe	Działanie ciągłe
Wspieranie inicjatyw mających na celu zwiększenia aktywności życiowej i społecznej osób starszych	PCPR OPS Starostwo Powiatowe	Działanie ciągłe
Wspieranie działań umożliwiających osobom starszym udział w życiu społecznym	PCPR OPS Starostwo Powiatowe	Działanie ciągłe
Promocja zdrowia i działalność edukacyjna	Starostwo Powiatowe, szkoły, placówki służby zdrowia	Działanie ciągłe
Wspieranie działań zwiększających poczucie bezpieczeństwa osób starszych	PCPR OPS Starostwo Powiatowe	Działanie ciągłe
Wspieranie podmiotów realizujących świadczenia w zakresie opieki długoterminowej	PCPR OPS Starostwo Powiatowe	Działanie ciągłe
Współpraca z podmiotami leczniczymi na terenie powiatu w zakresie wzmocnienia opieki medycznej nad osobami starszymi, w tym paliatywnej i geriatrycznej	PCPR OPS Starostwo Powiatowe	Działanie ciągłe

10. Wskaźniki

Kierunki działań	Wskaźniki realizacji celów
Zapewnienie osobom niepełnosprawnym możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym	<ul style="list-style-type: none"> - posiadanie danych na temat liczby osób niepełnosprawnych - informator na temat ulg i przywilejów osób niepełnosprawnych - liczba rozpowszechnianych publikacji na temat osób niepełnosprawnych - liczba porad specjalistycznych dla osób niepełnosprawnych - kwoty środków przekazywanych organizacjom pozarządowym - liczba zorganizowanych imprez kulturalno-sportowych - liczba wniosków na dofinansowanie imprez kulturalno-sportowych
Zwiększenie możliwości wykonania pracy zawodowej przez osoby niepełnosprawne	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób niepełnosprawnych, które podjęły pracę po otrzymaniu wsparcia lub skierowaniu do pracy - posiadanie ewidencji osób niepełnosprawnych pozostających bez zatrudnienia - liczba udzielonych porad indywidualnych i grupowych - liczba opracowanych indywidualnych planów działania - liczba i forma zastosowanych aktywnych form - liczba udzielonego wsparcia na uruchomienie działalności gospodarczej - liczba dofinansowanych stanowisk pracy
Zwiększenie dostępności do rehabilitacji, pomocy	<ul style="list-style-type: none"> - liczba placówek rehabilitacyjnych - liczba wniosków o dofinansowanie ze środków PFRON

terapeutycznej	<ul style="list-style-type: none"> - posiadanie danych na temat ośrodków organizujących turnusy rehabilitacyjne - liczba porad specjalistycznych - kwota udzielonego dofinansowania do działalności WTZ - kwota udzielonego dofinansowania do działalności DPS, ŚDS
Przystosowanie środowiska lokalnego do potrzeb osób niepełnosprawnych	<ul style="list-style-type: none"> - liczba publikacji, ulotek - liczba zlikwidowanych barier architektonicznych - liczba zrealizowanych projektów w zakresie aktywizacji społeczności lokalnej oraz osób niepełnosprawnych
Wsparcie osób starszych, poprawa ich zdrowia, bezpieczeństwa oraz zwiększenie ich udziału w życiu społecznym.	<ul style="list-style-type: none"> - liczba przeprowadzonych kampanii społecznych - liczba podpisanych porozumień, umów o współpracy - liczba słuchaczy uniwersytetu trzeciego wieku - liczba programów edukacyjnych - liczba seniorów biorących udział w programach - liczba zorganizowanych konferencji, spotkań i innych wydarzeń prezentujących i promujących aktywność osób starszych - liczba osób objętych pomocą wolontariuszy - liczba programów promujących zdrowie seniorów - ilość osób korzystających z usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych - liczba podmiotów leczniczych świadczących usługi medyczne w zakresie opieki paliatywnej lub geriatrycznej

11. Źródła finansowania programu:

- środki własne samorządu powiatowego oraz samorządów gminnych;
- środki budżetowe administracji rządowej;
- środki organizacji pozarządowych;
- środki strukturalne Unii Europejskiej;
- środki PFRON;
- środki pozyskiwane z innych źródeł.